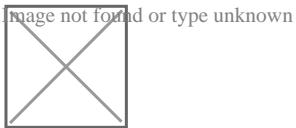


17 Φεβρουαρίου 2015

Η μορφή του μακαριστού Γέροντα Γεωργίου Καψάνη

/ [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Γέρ. Γεώργιος Γρηγοριάτης](#) / [Συναξαριακές Μορφές](#)



Ή «Πεμπτουσία» βρίσκεται στήν εύχαριστη θέση νά συνομιλᾶ μέ τόν Ιερομόναχο π. Λουκᾶ Γρηγοριάτη. Θέμα τῆς συζήτησης εῖναι ή μορφή τοῦ μακαριστοῦ Γέροντα Γεωργίου Καψάνη.



Πεμπτουσία: Θά θέλαμε, πατέρα Λουκᾶ, νά σᾶς ρωτήσουμε γιά κάποιες πλευρές

τῆς μορφῆς του. Ό Γέροντας Γεώργιος ἦταν ἐπί 40 χρόνια Ἡγούμενος σέ ἔνα μεγάλο Ἅγιορειτικό Κοινόβιο. Μπορεῖ νά πεῖ κανείς ὅτι καλλιέργησε ἔνα ἡσυχαστικό ἥθος, ἢ αὐτό δέν συμβαδίζει μέ τόν κοινοβιακό Μοναχισμό;

Ιερομ. Λουκάς Γρηγοριάτης.: Εἶναι τιμή γιά μᾶς νά μιλᾶμε καί νά λέμε κάτι γι' αὐτήν τήν σημαντική μορφή, τήν ὅποια χάρισε ὁ Θεός στό Μοναστήρι μας, στό Ἅγιον Ὄρος καί στήν Ἐκκλησία. Καί αὐτά πού θά σᾶς πῶ, θά σᾶς τά πῶ μέ τήν εὐλογία τοῦ σεβαστοῦ Καθηγουμένου μας, τοῦ π. Χριστοφόρου.

Στό ἔρωτημά σας τώρα: Σέ πολλά δημοσιευμένα κείμενά του καί σέ πολλές ὄμιλίες του ἔχει τονίσει ὁ Γέροντας, ὅτι ὁ Ὄρθοδοξος Μοναχισμός εἶναι καί ὀφείλει νά εἶναι ἡσυχαστικός. Σέ ἀντιδιαστολή μέ τόν Δυτικό Μοναχισμό πού εἶναι ἀκτιβιστικός, δηλαδή σκοπό ἔχει τήν κοινωνική, ἐπιστημονική καί ἄλλη δραστηριότητα καί προσφορά.



Π.: Τί ἔννοοῦσε ὁ Γέροντας Γεώργιος, ὅταν ἔλεγε «ἡσυχαστικός Μοναχισμός»;

Ι.Λ.Γ.: Ἐννοοῦσε τόν Μοναχισμό πού παρελάβαμε ἀπό τούς Ἅγίους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτός ὁ Μοναχισμός εἶναι ἔνας διά βίου ἀγώνας γιά κάθαρση ἀπό τά πάθη τῆς ψυχῆς καί τοῦ σώματος, γιά φωτισμό τοῦ νοῦ καί τῆς καρδιᾶς, καί γιά τήν μέθεξη τῆς θεώσεως.

Π.: Πάνω σ' αύτό τό θέμα θά θέλαμε νά μᾶς διευκρινίσετε: Σέ ξνα μεγάλο Κοινόβιο μπορεῖ νά ζῇ κανείς ήσυχαστικά; Δέν ύπάρχουν περισπασμοί;

Ι.Λ.Γ.: Ό Μοναχός, είτε ζῇ στήν ἔρημο είτε στό Κοινόβιο, ξνα βασικό μέλημα ἔχει: νά κάνει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καιί ὅχι αύτό πού νομίζει ὅτι εἶναι καλό. Ἔτσι ἐλευθερώνεται ἀπό τά ἐγωιστικά του θελήματα. Αύτό εἶναι ἡ ἀρχή τῆς καθάρσεως ἀπό τά πάθη, ἡ ἀρχή τῆς ήσυχαστικῆς ζωῆς. Σέ αύτή τήν πνευματική ἔργασία, δηλαδή τήν κάθαρση ἀπό τά πάθη, πολύ βιοηθεῖ τό Κοινόβιο. Ἀνακαλύπτει ὁ Μοναχός τά πάθη του, καθώς συνανστρέφεται μέ τόσους ἀδελφούς. Κατόπιν μπορεῖ νά προοδεύσει στήν καρδιακή προσευχή καιί τήν ήσυχία. Στήν Μονή μας εἶχαμε τόν γερο-Αύξέντιο, ὁ ὄποιος ἦταν ἄκρος ήσυχαστής.



Π.: Καί ὁ περισπασμός;

Ι.Λ.Γ.: Ό περισπασμός... Ό Γέροντας ἔλεγε κάτι πολύ σημαντικό: Ἄλλο πρᾶγμα εἶναι ἡ ήσυχία καιί ἄλλο πρᾶγμα εἶναι ἡ ιερά ήσυχία. Τό πρῶτο εἶναι ἡ ἔλλειψις θορύβων καιί περισπασμῶν. Ή ιερά ήσυχία εἶναι μία δυναμική πνευματική ἔργασία, κατά τήν ὄποια ὁ ἄνθρωπος στρέφει τόν νοῦ του ἀπό τόν ἔξωτερικό περισπασμό μέσα στήν καρδιά του καιί ἔκει συναντᾶ τόν Θεό μέ τήν καρδιακή προσευχή. Ή προσευχή αύτή εἶναι πιό εὔκολη στήν ἔρημο, ὅπου ύπάρχει ἡ πρώτη μορφή ήσυχίας, ἀλλά γίνεται καιί στό Κοινόβιο καιί σπανιότερα καιί στόν κόσμο. Ό ἄγιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης ἦταν Οἰκονόμος τῆς Μονῆς Ἅγιου Παντελεήμονος καιί εἶχε

ύπό τήν ἐπίβλεψή του ἑκατοντάδες ἐργάτες στό μεγάλο Κοινόβιο τοῦ Ρωσικοῦ.
Παρά ταῦτα ἦταν ἔνας ἄριστος ἡσυχαστής μοναχός.

Π.: Ό Γέροντας Γεώργιος ἦταν ἡσυχαστής;

Ι.Λ.Γ.: Στήν ὁμιλία μου στά Κύθηρα, λίγο μετά τήν κοίμησή του, εἶχα πεῖ τά ἔξῆς:
«Παρά τήν πολυμέ-ρι-μνη διακονία του, πού δέν τοῦ ἄφηνε χρόνο γιά τήν συνήθη
πρακτική ἐργασία τῆς προσευχῆς, εἶχε βαθειά μέσα στήν ψυχή του τό θεοποιό
δῶρο τῆς ἡσυχίας. Ὡς ἡγούμενος δεχόταν πρόσχαρα τούς ἀνθρώπους, ἦταν
ἀπέναντί τους εὔπροσήγορος καί χαριτωμένος, ἄκουγε διαρκῶς ὑποθέσεις καί
προβλή-μα-τα, συμπονοῦσε καί συνέπασχε, ἀλλά ὁ νοῦς του δέν αἰχμαλωτιζόταν
ἀπό τήν τύρβη, δέν εἶχε ζάλη καί ταραχή. Γρήγορα ἐπέστρεψε στήν δική του
νοε-ρά ἐργασία. Τό βάθος τῆς καρδιᾶς του ἦταν εἰρηνικό, ὅπως ὁ βυθός τῆς
θά-λασσας. Ἁταν στήν καρδιά του ἡσυχαστής, ἐργάτης τῆς προσευχῆς». Τώρα θά
τό πῶ πιό λιτά: Ἁταν ἔνας ἡσυχαστής Κοινοβιάρχης.



Π.: Ύπάρχουν παραδείγματα ἀπό τήν ζωή του καί τήν ποιμαντική του, πού βεβαιώνουν ότι καλλιέργησε τό ήσυχαστικό ἥθος στήν Μονή του καί στό Ἅγιον Ὄρος;

Ι.Λ.Γ.: Ὁπως εἶπαμε, μέ κείμενα καί προφορικό λόγο προέβαλλε τόν ήσυχαστικό

καί νηπτικό χαρακτήρα τοῦ Ἀγιορειτικοῦ καί γενικώτερα τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ. Μέ αύτό τό πνεῦμα κινήθηκε καί ὁ ἕδιος ὅλα τά χρόνια τῆς ἡγουμενίας του. Δέν ἐπεδίωκε τήν δράση στόν κόσμο. Ἐβγαινε μόνο ὅταν προσεκαλεῖτο ἀπό τούς ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας, εἴτε γιά ὄμιλίες εἴτε ὡς πνευματικός σέ γυναικεῖα μοναστήρια. Μόνο ἀπό ὑπακοή. Ὡπας ξέρετε, ἥταν πολυγραφότατος καί τό ὄμιλητικό του ἔργο πλουσιότατο. Ἐντούτοις, δέν ἥθελε νά βγαίνει στίς τηλεοράσεις. «Δέν εἶναι αύτό ἔργο τοῦ μοναχοῦ», ἔλεγε, «ἄλλα τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας ἔξω στόν κόσμο».

Στούς μοναχούς του συνιστοῦσε τήν νοερά προσευχή, τήν συγκέντρωση τοῦ νοῦ, τήν ἀποφυγή τῆς ἀργολογίας καί τῶν ἀσκόπων καί κοσμικῶν συζητήσεων. Ὁ ἕδιος του ποτέ δέν ξέφευγε σέ περιττά λόγια. Ὄλα ἥταν μετρημένα, πρός οἰκοδομήν. Ἦταν εὐπροσήγορος, χαριτωμένος στίς συζητήσεις του, εὔγενής καί προσηνής, ἀλλά δέν ἀργολογοῦσε. Τόνιζε τήν ὑπακοή. Αύτή θεωροῦσε ὡς βάση γιά τήν ἀσκηση τῆς ἀληθινῆς ἡσυχαστικῆς ζωῆς.

Κάποτε εἶχε δεχθῆ τήν ἐπίσκεψη τοῦ γνωστοῦ ἀριστεροῦ διανοούμενου, τοῦ Κωστῆ Μοσκώφ, ὁ ὅποιος ἔνθουσιασμένος ἀπό τήν ἐπάνδρωση τοῦ Ἀγίου Ὁρους μέ νέους, μορφωμένους καί ἵκανούς μοναχούς, πρότεινε στόν Γέροντα νά βγοῦν οἱ μοναχοί στόν κόσμο γιά κοινωνικούς ἀγῶνες. Τοῦ ἀπάντησε ὁ Γέροντας: «Κωστῆ, ξέρεις πιά εἶναι ἡ διαφορά μας; Ἐσεῖς ἀγωνίζεσθε κατά τοῦ ἐγωισμοῦ τῶν ἄλλων. Ἐμεῖς ἀγωνιζόμαστε κατά τοῦ ἐγωισμοῦ τοῦ δικοῦ μας». Ὁ τρίτος συνομιλητής παρετήρησε τότε στόν Μοσκώφ: «Κωστῆ, κατάλαβες τί σοῦ εἶπε ὁ Γέροντας;».

Ἐπίσης, θυμᾶμαι, κάποτε ὁ Γέροντας Γεώργιος εἶχε ἐπισκεφθῆ τό Βατοπέδι. Ζοῦσε ἀκόμη ὁ γερο-Ιωσήφ. Ρώτησε λοιπόν τόν γερο-Ιωσήφ: Πῶς μπορῶ νά τηρῶ τόν νοῦ μέ τόσες μέριμνες πού ἔχω στό Μοναστήρι; Ἐκεῖνος τοῦ ἀπάντησε: Ὅταν ὅλα γίνονται εἰς δόξαν Θεοῦ, αύτό εἶναι τήρησις νοός.

Στά κοινά ἀγιορειτικά ζητήματα, ὅπως π.χ. τήν χρηματοδότηση τῶν ἀναστηλωτικῶν ἔργων, ἐλάμβανε θέσεις πού διασφάλιζαν τόν ἡσυχαστικό χαρακτῆρα τοῦ Ἀγίου Ὁρους. Ἐστενοχωρεῖτο ἀπό τήν ἀλόγιστη χρήση τεχνολογικῶν μέσων. Ἦθελε τά πλέον ἀπαραίτητα, καί αὐτά γιά ποιμαντικούς λόγους. Ὅταν κάποτε ἀνακινήθηκε θέμα καταργήσεως τοῦ αύτοδιοικήτου τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ἀγωνίσθηκε μαζί μέ τήν Ἱερά Κοινότητα καί ὅλους τούς Καθηγουμένους γιά τήν περιφρούρησή του, διότι σέ αύτό ἔβλεπε τήν ἐγγύηση τῆς διατηρήσεως τοῦ ἡσυχαστικοῦ χαρακτῆρος του.



Π.: Νά περάσουμε τώρα σέ ένα άλλο έπίπεδο, όσον άφορά τά δογματικά θέματα.

Ι.Λ.Γ: Μάλιστα.

Π.: Ό Γέροντας Γεώργιος ἐκδαπανήθηκε στήν ύπερασπιση τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως, ἀντιτάχθηκε στόν συγκρητιστικό Οἰκουμενισμό καθ' ὅλη του τήν ζωή. Πῶς συνεδύασε αύτή τήν δραστηριότητα μέ τό ἡσυχαστικό του ἥθος;

Ι.Λ.Γ.: Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι πρωτοστάτησε σέ θεολογικούς ἄγῶνες. Δέν ἔχασε δόμως τήν καρδιακή ἡσυχία, ὅπως δέν τήν εἶχαν χάσει καί οἱ μεγάλοι Πατέρες πού κλήθηκαν ἀπό τόν Θεό νά ύπερασπισθοῦν τήν Ὁρθοδοξία. Ἔγραψε καί ἐνεργοῦσε ἀπαθῶς, καί αύτό ἦταν τό ἔχεγγυο τῆς καρδιακῆς ἡσυχίας του. Ἀγαποῦσε, γι' αύτό καί θεολογοῦσε. Ἀκολουθοῦσε τούς Ἅγιους Πατέρας, ἔκανε ύπακοή στήν Παράδοση πού μᾶς κληροδότησαν. Ἀπέφευγε τήν ἐκκοσμίκευση. Ἡ ἐμπάθεια καί ἡ ἐκκοσμίκευσις διώχνουν τήν καρδιακή ἡσυχία.

Π.: Ό Γέροντας εἶχε πάρει θέση γιά τόν διάλογο μέ τούς Μονοφυσίτες.

Ι.Λ.Γ.: Ὁχι μόνο. Εἶχε πάρει θέση γιά ὅλους τούς θεολογικούς διαλόγους. Πολλά κείμενά του ἀφοροῦν τόν διάλογο μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς, ἀπό τήν δεκαετία τοῦ '70 μέχρι σήμερα. Ἔγραψε καί γιά τόν διάλογο μέ τούς Προτεστάντες, τό

λεγόμενο Π.Σ.Ε. Άλλα ἡ θέσις του γιά τόν διάλογο μέ τούς Μονοφυσίτες ἦταν καθοριστική. Ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἅγίου Ὄρους γιά δογματικά θέματα, συνέταξε κείμενα τά ὅποια υἱοθέτησε ἡ Ἱερά Κοινότης καί μέ τίς δικές της παρεμβάσεις ἀποσοβήθηκε μία ἔνωσις πού θά ζημίωνε τήν Ὁρθόδοξο Ἑκκλησία καί τήν Ὁρθόδοξο Πίστη μας.



Π.: Ποιά είναι ή κεντρική ίδέα στά άντιμονοφυσιτικά κείμενα τοῦ Γέροντα;

Ι.Λ.Γ.: Ὄτι οἱ σημερινοὶ Ἀντιχαλκηδόνιοι, δηλαδή οἱ Κόπτες, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Συροϊακωβῖται κ.λπ. δέν ἔχουν ἀποδεσμευθῆ ἀπό τὴν μονοφυσιτική πίστη τῶν πατέρων τους, πού εἶχαν καταδικασθῆ ἀπό τίς οἰκουμενικές Συνόδους. Ἔτσι ἡ ἔνωσις πού εἶχε προταθῆ, θά ἦταν συγκόλλησις δύο ἐκκλησιαστικῶν ὁμάδων μέ ἀμοιβαῖες δογματικές ὑποχωρήσεις, χωρίς δηλαδή ἐνότητα πίστεως καί πιστότητα στήν Ὁρθόδοξο Χριστολογία, ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ Ὁρθόδοξος ἐκκλησιολογία.



Π.: Πῶς ὁ Γέροντας Γεώργιος, ἔνας ἡσυχαστής Κοινοβιάρχης, ὅπως εἶπατε, ἐπιδόθηκε μέ τόσο ζῆλο στήν Ἐξωτερική Ἱεραποστολή;

Ι.Λ.Γ.: Ναί, αὐτό είναι ἔνα ἄλλο ἐπίσης μεγάλο θέμα καί κεντρικό στήν ποιμαντική του δραστηριότητα. Νομίζω ὅτι ἡ ἀπάντησις στό ἐρώτημά Σας βρίσκεται στήν ἀρετή τῆς ὑπακοῆς. Ἐκανε ὑπακοή στόν π. Παΐσιο (τώρα πιά ἄγιο Παΐσιο) τόν Ἀγιορείτη. Ἐκεῖνος εἶχε στείλει τόν μακαριστό Ἱεραπόστολο π. Κοσμᾶ Γρηγοριάτη-Ἀσλανίδη στόν Γέροντα, ὥστε νά φροντίσει νά ἀξιοποιήσει τό χάρισμα τοῦ τότε λαϊκοῦ Ἰωάννη Ἀσλανίδη. Καί ὅταν, μετά τό τροχαῖο ἀτύχημα καί τήν ἐκδημία τοῦ π. Κοσμᾶ, ἡ Ἱεραποστολή στό Κολουέζι τοῦ Κογκό ἔμεινε ἀκέφαλη, πάλι ἀπό ὑπακοή στόν τότε Μητροπολίτη Κεντρώας Ἀφρικῆς Τιμόθεο ἔστειλε τόν π. Μελέτιο (τώρα Μητροπολίτη Κατάνγκας).

Στήν καρδία τοῦ ἡσυχαστοῦ μιλᾶ τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, καὶ ὁ ἡσυχαστής ἀπαντᾶ: «Λάλει Κύριε, καὶ ὁ δοῦλος σου ἀκούει». "Ἐτσι γινόταν μέ τόν Γέροντα.



Π.: Κλείνοντας νά σᾶς εὐχαριστήσουμε γι' αύτή τήν συνομιλία καί, ὅπως εἴπαμε στήν ἀρχή, ἥταν μία συνομιλία, ἢ ὅποια παρουσίασε μία πτυχή, ἔνα μέρος ἀπό τήν μορφή καί τό ἔργο τοῦ Γέροντα.

I.Λ.Γ.: Ναί. Πράγματι, ἥταν πολυδιάστατο τό ἔργο του, γιατί εἶχε στολίσει ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ τήν ψυχή τοῦ Γέροντα μέ πολλά χαρίσματα. Ἔγώ σᾶς εὐχαριστῶ πού εἶχατε τήν καλωσύνη νά τιμήσουμε τόν Γέροντα καί μέ αύτή τήν συνέντευξη, καί ἐλπίζω νά εἶναι πρός δόξαν Θεοῦ καί πρός ὡφέλειαν τῆς Ἑκκλησίας.

Π.: Εὐχαριστῶ. Τήν εὐχή του νάχουμε.

I.Λ.Γ.: Νά ἔχετε καί ἐσεῖς καλή δύναμη, νά συνεχίσετε τό ἔργο σας, τό ὅποιο εἶναι ψυχωφελές καί ἔτσι δοξάζεται καί ὁ Θεός.

Π.: Εὐχαριστούμε.